

**Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса
Шевченка
Кафедра педагогіки та психології**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи

М.Б. Боднар

«31» серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕДАГОГІКА СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ

рівень вищої освіти – *перший (бакалаврський)*
галузь знань – *01 Освіта / Педагогіка*
спеціальність – *013 Початкова освіта*
освітньо-професійна програма – *Початкова освіта*

Кременець 2020

Заблоцький А.Р. Педагогіка сімейного виховання: робоча програма для здобувачів вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта заочної форми навчання. Кременець, 2020. 17 с.

Розробник: Заблоцький А.Р. виладач кафедри педагогіки та психології.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології.
Протокол № 1 від 30 серпня 2020 року

В.о. зав. кафедри _____

Н. М. Савелюк

1. Вступ

Анотація. Програма навчальної дисципліни «Педагогіка сімейного виховання» складена відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта. Предметом вивчення навчальної дисципліни є суть, механізми виховання в сім'ї, вплив родинного виховання на становлення особистості дитини. Освітній компонент забезпечує формування знань здобувачів вищої освіти особливостей сімейного виховання, усвідомлення ролі батьків і родини у житті дітей, вивченні педагогічних проблем та перспектив розвитку сучасної сім'ї, її функцій, типів, шляхів взаємодії закладу загальної середньої освіти та сім'ї.

Ключові слова: педагогіка, сім'я, виховання, педагогічні проблеми, .

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна
Модулів – 1/1	Спеціальність: 013 Початкова освіта	
Змістових модулів – 1	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Курс: 3-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр 5-й
Тижневих годин для заочної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи здобувач вищої освіти – 2,2		Лекції 6 год.
		Практичні, семінарські 4год.
		Лабораторні
		Самостійна робота 80
		Вид контролю: залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

-для заочної форми навчання –11,1 – 88,9%

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування знань студентів особливостей сімейного виховання, усвідомлення ролі батьків і родини у житті дітей, вивченні педагогічних проблем та перспектив розвитку сучасної сім'ї, її функцій, типів, шляхів взаємодії закладу освіти та сім'ї.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Педагогіка сімейного виховання» є: сформувати знання студентів про сім'ю як малу соціальну групу; ознайомити студентів із основними особливостями сімейного виховання; формувати вміння аналізувати і та оцінювати виховний потенціал сім'ї; ознайомити з можливими напрями виховання дітей в сім'ї; сформувати знання про типи та функції сучасної сім'ї; сформувати уявлення про стилі виховання дітей в сім'ї; ознайомити з комплексом методів сімейного виховання; сформувати уявлення про характер взаємостосунків і спілкування батьків із дітьми; виробити вміння використовувати на практиці форми та методи сімейного виховання.

Вивчення курсу «Педагогіка сімейного виховання» спрямоване на формування у здобувачів вищої освіти наступних професійних компетентностей:

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активно.

ЗК5. Здатність до міжособистісного спілкування; комунікаційні навички, навички працювати як автономно, так і в команді.

ЗК12. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності та здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

ФК1. Здатність усвідомлювати високе соціальне значення педагогічної професії та дотримуватися принципів професійної етики вчителя початкових класів.

ФК4. Здатність створювати психолого-педагогічні умови для саморозвитку і самореалізації суб'єктів педагогічного процесу в умовах початкової школи.

ФК10. Здатність використовувати основи теорії і методології освіти в професійно-педагогічній діяльності.

ФК 15. Здатність здійснювати усну комунікацію в різноманітних освітніх контекстах.

ФК 16. Вміння будувати взаємини з дітьми на основі гуманізму, демократизму, педоцентризму; 8 налагоджувати спільну роботу школи, батьків, громадськості у освітньо-виховному процесі початкової школи.

Програмні результати:

ПРН-3. Продемонструвати сучасні уявлення про підходи до управління педагогічною взаємодією, організацією навчально-виховного процесу, сучасною освітньою технологією навчання і виховання молодших школярів.

ПРН-7. Провадити педагогічну освітню діяльність суб'єктів навчально-виховного процесу в умовах початкової школи, організувати навчально-виховний процес у загальноосвітньому навчальному закладі I ступеня.

ПРН-8. Використовувати навички, що були сформовані й розвинуті під час вивчення дисциплін професійної практичної підготовки.

ПРН-9. Застосовувати отримані знання при вирішенні педагогічних, навчально-виховних і науково-методичних завдань з урахуванням вікових й індивідуально-типологічних, соціально-психологічних особливостей дитячих колективів і конкретних педагогічних ситуацій.

ПРН-18. Організувати спільну діяльність і міжособистісну взаємодію суб'єктів педагогічного процесу, створювати психолого-педагогічні умови для їх саморозвитку і самореалізації в умовах початкової школи.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки сімейного виховання

Тема 1. Педагогіка сімейного виховання як наука

Основні проблеми сім'ї: вивчення типів соціальних відносин в сім'ї, зв'язок сім'ї з іншими соціальними спільнотами; вивчення суспільних функцій сім'ї, соціально-рольової структури. Поняття про сім'ю як малу соціальну групу, первинний контактний колектив і підсистему суспільства. Основні ознаки сім'ї: шлюбні, між поколіннями, кровні. Сім'я та шлюб. Визначення понять. Загальне та відмінне в поняттях «сім'я» та «шлюб».

Визначення соціального інституту. Інституціалізація сім'ї. Головне призначення сім'ї як соціального інституту забезпечення соціокультурного розвитку суспільства. Функції сім'ї: побутова функція, економічна функція, репродуктивна функція, виховна функція, психотерапевтична функція. Поняття про структуру сім'ї.

Тема 2. Тенденція розвитку шлюбно-сімейних відносин

Альтернативні форми сім'ї: моно сім'я, незареєстрований шлюб, свідомо бездітний шлюб, одностатевий шлюб, колективна сім'я. Сучасна модель сім'ї. Нуклеарна сім'я. Типологія сучасної сім'ї. Життєвий цикл сім'ї. Соціальна динаміка сім'ї Класифікація етапів життєвого циклу сім'ї. Залежність життєвого циклу від сімейних криз. Залежність життєвого циклу від відповідних їм завдань. Завдання розвитку сім'ї на кожному етапі життєвого циклу. Особливості кожного періоду життя сім'ї. Попередшлюбний період. Завдання молоді сім'ї. . Визначення конфлікту. Сімейний конфлікт Свара як основна форма конфлікту у сім'ї. Причини сімейних конфліктів (міжособистісна сумісність, проблеми лідерства в сім'ї, домашні справи, сімейний бюджет, родичі та друзі, інтимно-особистісний аспект, розбіжності в поглядах на виховання дітей). Проблеми розпаду сім'ї.

Тема 3. Поняття про дитячо- батьківські відносини

Поняття про дитячо-батьківські відносини Основи сучасних дитячо-батьківських стосунків. Виховні функції батьків Поняття про сімейне виховання. Виховні функції батьків. Позитивний та негативний вплив сім'ї на дитину. Визначення стилю сімейного виховання. Співпраця закладу загальної середньої освіти та сім'ї.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Заочна форма				
	усього	У тому числі			
		Л	П	Лаб.	С.р.
Педагогіка сімейного виховання					
Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки					
Тема 1. Педагогіка сімейного виховання як наука	28	2			26
Тема 2. Тенденція розвитку шлюбно-сімейних відносин	30	2	2		26
Тема 3. Поняття про дитячо-батьківські відносини	32	2	2		28
Разом за змістовим модулем 1	90	6	4		80
Усього	90	6	4		80

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Заочна форма навчання
Педагогіка сімейного виховання		
1.	Педагогіка сімейного виховання як наука	
2.	Родина в системі соціальних інститутів .	2
3.	Співпраця початкової школи з родинами	2
	Всього	4

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Заочна форма навчання
1.	Скласти термінологічний словник з дисципліни	11
2.	Дібрати діагностувальні методики вивчення сім'ї, особливостей сімейного виховання, взаємостосунків у сім'ї, стилю виховання, програму вивчення сім'ї школяра.	11
3.	Визначити ефективні форми взаємодії школи і сім'ї, співпраці вчителя з батьками у вихованні та розвитку молодшого школяра.	11
4.	Вивчати досвід сімейного виховання в зарубіжних країнах.	11
5.	Описати тактику формування позитивних взаємовідносин між старшими та молодшими дітьми.	11
6.	Визначити шляхи розвитку здібностей, підтримки обдарованості дітей.	11
7.	Написати есе на тему: «Роль сім'ї у житті людини», «Цінності сучасної сім'ї».	14
	Разом	80

Оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти здійснюється на семінарських заняттях.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувач вищої освіти в на семінарських, практичних заняттях:

1–2 бали – здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання при розв’язуванні задач за зразком; користується додатковими джерелами.

3 бали – знання здобувач вищої освіти є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв’язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв’язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Здобувач вищої освіти здатен на рецензію відповіді іншого здобувач вищої освіти; здатен опрацювати матеріал самостійно.

4 бали – здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об’єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

5 балів – здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв’язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

7. Індивідуальна робота

Тематика індивідуальних навчально-дослідницьких завдань

1. Батьківська педагогіка В.О. Сухомлинського як основа сучасної теорії та практики сімейного виховання.
2. Виховний потенціал сім’ї, фактори, які впливають на нього. Шляхи підвищення виховного потенціалу сім’ї.

3. Структурна та психологічна деформації сім'ї, їх вплив на процес сімейного виховання.
4. Особливості виховання дитини у неповних та заміщених сім'ях.
5. Система виховання у однодітних та багатодітних сім'ях.
6. Виховання близнюків.
7. Типи неправильного виховання, помилки батьків у вихованні.
8. Батьки – перші природні вихователі дитини. Авторитет, особистий приклад, педагогічний такт батьків.
9. Відповідальність матері, її роль у виховання дітей.
10. Роль батька у вихованні дитини. Особливості батьківської взаємодії з дітьми (у порівнянні з материнською).
11. Роль бабусь і дідусів, інших дорослих членів сім'ї у формуванні особистості дитини. Розподіл обов'язків у сім'ї щодо здійснення виховної функції.
12. Особливості сімейного виховання дітей дошкільного віку.
13. Особливості сімейного виховання дітей молодшого шкільного віку.
14. Особливості сімейного виховання дітей підліткового віку.
15. Особливості виховання дітей старшого шкільного віку.
16. Мета та завдання сучасної сім'ї у вихованні дітей. Принципи сімейного виховання.
17. Виховне середовище сім'ї. Дитяча субкультура. Сучасні іграшки.
18. Організація ігрової діяльності дитини в сім'ї.
19. Методи сімейного виховання: вимоги. Прямі та непрямі вимоги. Стилі пред'явлення вимог.
20. Методи сімейного виховання: приклад батьків, заохочення, покарання. Вербальні та невербальні виховні впливи на дитину. Залежність вибору і застосування методів виховання в сім'ї від визначених батьками виховних пріоритетів.
21. Моральне виховання дітей у сім'ї: мета, зміст, засоби. Опора батьків у моральному вихованні дітей на загальнолюдські моральні цінності. Сучасні зміни шкали сімейних цінностей.
22. Інтелектуальне виховання дітей у сім'ї: мета, зміст, засоби.
23. Організація навчальної діяльності дітей у домашніх умовах. Формування позитивних мотивів навчання. Форми і методи допомоги батьків у навчальній діяльності дітей.
24. Домашнє читання. Формування у дітей культури читання.
25. Роль телебачення у сімейному вихованні.
26. Організація роботи дітей на комп'ютері у домашніх умовах.
27. Естетичне виховання дітей у сім'ї: мета, зміст, засоби.
28. Роль батьків у залученні дітей до різних видів художньої творчості. Спільна творча діяльність батьків і дітей.
29. Фізичне виховання дітей у сім'ї: мета, напрями, зміст, засоби.
30. Трудове виховання дітей в сім'ї. Трудові доручення і основні види домашньої роботи дітей.

31. Особливості організації трудової діяльності дитини в сім'ї. Спільна трудова діяльність батьків і дітей. 32. Економічне виховання дітей у сім'ї: мета, зміст, засоби. Кишенькові гроші дитини.

33. Екологічне виховання дітей у сім'ї: мета, зміст, засоби. Взаємозв'язок естетичного, інтелектуального та екологічного виховання.

34. Статеве виховання дітей у сім'ї: мета, зміст, засоби. Взаємозв'язок морального та соціально-гігієнічного аспектів статевого виховання.

35. Педагогічна культура батьків: її суть, компоненти, ознаки виявлення, рівні сформованості.

36. Шляхи формування та підвищення педагогічної культури батьків.

37. Роль виховних інститутів у підвищенні педагогічної культури сім'ї. Форми педагогічної просвіти батьків, їх зміст, організація і методика проведення.

Критерії оцінювання ІНДЗ

При розробленні критеріїв оцінки за ІНДЗ береться за основу повнота і правильність виконання завдання, ступінь усвідомлення та розуміння здобувач вищої освіти навчального матеріалу проблемного характеру; враховується здатність здобувач вищої освіти диференціювати, інтегрувати та уніфікувати отримані знання, застосовуючи наукову термінологію; уміння здійснювати самостійний пошук та використання додаткового матеріалу для глибокого, логічного та творчого аналізу вивченого; уміння творчо застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; мовленнєве оформлення відповіді тощо.

Порядок подання та захист ІНДЗ

1. Звіт про виконання ІНДЗ подається у вигляді реферату обсягом до 10 арк.

2. ІНДЗ подається викладачу не пізніше ніж за 2 тижні до підсумкового контролю або завершення семестру.

3. Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному занятті (семінарському, практичному) на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом ІНДЗ. Можливий захист завдання шляхом усного звіту здобувач вищої освіти про виконану роботу (до 5-ти хв.).

4. Оцінка за ІНДЗ враховується при виведенні підсумкової оцінки з навчального курсу. Максимальна кількість балів – 35.

Критерії оцінювання ІНДЗ

При розробленні критеріїв оцінки за ІНДЗ береться за основу повнота і правильність виконання завдання, ступінь усвідомлення та розуміння здобувач вищої освіти навчального матеріалу проблемного характеру; враховується здатність здобувач вищої освіти диференціювати, інтегрувати

та уніфікувати отримані знання, застосовуючи наукову термінологію; уміння здійснювати самостійний пошук та використання додаткового матеріалу для глибокого, логічного і творчого аналізу вивченого; уміння творчо застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; мовленнєве оформлення відповіді тощо.

1 бал – здобувач вищої освіти має початковий рівень знань і не виявляє інтерес до навчального матеріалу; механічно відтворює зміст відповідного параграфу підручника/посібника; копіює певне завдання без будь-яких власних висновків та узагальнень;

2 бали – здобувач вищої освіти виявляє первинний інтерес до навчального матеріалу; має фрагментарні навички в роботі з підручником, але самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання;

3 бали – здобувач вищої освіти знає близько половини навчального матеріалу і здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача; описує явища, процеси без пояснень їх причин; за допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, але слабо орієнтується в поняттях;

4 бали – здобувач вищої освіти знає більше половини навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал, але відтворює його з помилками та неточностями; здатен з помилками й неточностями дати визначення основних понять; відповіді на додаткові питання непослідовні та нелогічні;

5 балів – здобувач вищої освіти має стійкі навички роботи з текстом підручника; може самостійно оволодіти більшою частиною навчального матеріалу; формулює поняття, наводить приклади, підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен за необхідності використовувати наочні матеріали;

6 балів – здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу; може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена;

7 балів – здобувач вищої освіти самостійно відтворює домінуючу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати набуті знання при розв'язуванні психологічних задач; користується додатковими джерелами;

8 балів – здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал; розуміє основоположні теорії та факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє застосовувати засвоєний матеріал у стандартних ситуаціях;

9 балів – здобувач вищої освіти вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних теоретичних положень; самостійно користується додатковими джерелами; свідомо контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію; складає таблиці та схеми;

10 балів – знання здобувач вищої освіти є достатньо повними; він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно описує певні явища з точки зору їх смислового взаємозв'язку; відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими фрагментарними неточностями;

11-13 балів – здобувач вищої освіти уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки та залежності між явищами та фактами, розглядати виявлені закономірності, робити самостійні висновки; загалом належною мірою контролює власну учбову діяльність;

14-18 балів – здобувач вищої освіти володіє глибокими та міцними знаннями, здатен використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали;

19-24 балів – здобувач вищої освіти самостійно визначає окремі цілі власної учбової діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну щодо власної;

25-29 балів – здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ;

30-35 балів – здобувач вищої освіти вміє ставити й розв'язувати проблеми, самостійно здобувати та використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал у будь-якій формі; активно розвиває свої обдарування та нахили; вільно висловлює перспективи у відповідній сфері досліджень.

8. Методи навчання

Лекції із застосуванням слайдів, відеофільмів; педагогічні дослідження; розв'язування педагогічних задач або творчих завдань; моделювання освітнього процесу або його фрагментів; вивчення матеріалів передового педагогічного досвіду; написання рефератів; семінарські заняття із розв'язуванням творчих та практичних завдань; пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж, дискусія, диспут, вправи, ілюстрації, демонстрація, робота з літературою, пізнавальні ігри, навчальна дискусія, виконання творчих завдань; робота над навчальним проєктом тощо.

9. Методи контролю

Поточне тестування; оцінка за проєкт (ІНДЗ); контрольні роботи, самостійні роботи, усне опитування, оцінка за творче завдання, підсумковий тест.

11. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

ЗМ 1 (1-3)	ТК	ІНДЗ	Всього
15	50	35	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання за національною шкалою

Оцінка А «5» («відмінно») (90–100): здобувач вищої освіти виявляє міцні, глибокі та системні знання навчально-програмованого матеріалу; відповідь здобувач вищої освіти повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу; демонструє вміння самостійно знаходити та користуватися джерелами інформації, критично оцінювати окремі нові факти, явища, ідеї, встановлювати причинно-

наслідкові та міжпредметні зв'язки, робити аргументовані висновки; користується широким арсеналом засобів доказів власної думки, вирішує складні проблемні завдання; виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способів розв'язання практичних завдань; творчо застосовує професійні вміння і навички; вміє пов'язати теорію з практикою; володіє культурою викладу інформації, мова здобувач вищої освіти грамотна.

Оцінка В «4» («добре») (82–89): здобувач вищої освіти виявляє міцні, повні, ґрунтовні знання навчально-програмованого матеріалу; демонструє розуміння основоположних теорій і фактів, вміння аналізувати, порівнювати та систематизувати інформацію, встановлювати зв'язок з обраною професією та робити висновки; використовує загальновідомі докази у власній аргументації; вільно застосовує матеріал у стандартних ситуаціях; відповідь здобувач вищої освіти в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована, однак при відповіді та виконанні практичних завдань допускає несуттєві помилки; рівень мовленнєвої культури відповідає загальноприйнятим нормам.

Оцінка С «4» («добре») (75–81): здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, проте його знання недостатньо глибокі та осмислені; відповідь на рівні загальних уявлень про предмет; демонструє деяке порушення логічності й послідовності викладу матеріалу; виявляє вміння частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити певні, але неконкретні й неточні висновки; не вміє пов'язати теоретичні положення з практикою; має фрагментарні навички в роботі з джерелами інформації; виявляє невисоку культуру викладу знань.

Оцінка Д «3» («задовільно») (67–74): здобувач вищої освіти фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє елементарні знання фактичного матеріалу; викладає матеріал уривчастими реченнями, при відповіді допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коректування запитань; недостатньо володіє розумовими операціями; відсутні уміння і навички у роботі з джерелами інформації; не вміє логічно мислити та викласти свою думку.

Оцінка Е «3» («задовільно») (60–66): має мінімально достатні знання з дисципліни, зі значними помилками; у загальному недостатньо орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не досить впевнено, з суттєвими помилками застосовує знання ув практичних ситуаціях.

Оцінка Ф «2» (35-59) (з можливістю повторного складання): здобувач вищої освіти не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє павичок застосовування знань у

практичних ситуаціях; демонструє; не виявляє творчі уміння застосування знань, навичок у навчально-дослідній та практичній діяльності.

Оцінка FX «2» («незадовільно») (0–34) (з обов'язковим повторним курсом): не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє навичок застосовування знань у практичних ситуаціях.

10. Методичне забезпечення

Ефективна реалізація програми передбачає:

- державні закони, нормативні документи, концепції національного виховання, навчальні підручники, навчально-методичні посібники для навчальних педагогічних закладів, монографії;

- навчальні програми та методичні рекомендації до них;

- періодичні публікації з актуальних питань, посібники, розроблені для здобувач вищої освіти (тематичні розробки модулів, структурно-логічні схеми навчальних тем, приклади конспектів занять і зразки творчих робіт, таблиці з орієнтовним плануванням, методичні рекомендації до написання ІНДЗ та інші);

- інтерактивний комплекс слайдів до окремих тем (виконання в програмі Microsoft Power Point).

11. Рекомендована література

Базова:

1. Біла І.М. Розвиток художнього сприймання у дошкільному віці. *Практична психологія та соціальна робота*. 2014. №1.
2. Бевз Г.М. Прийомна сім'я: соціально-психологічні виміри: монографія. К, 2010. 352 с.
3. Беленька Г.В. Зростання дошкільників в праці К: Шкільний світ, 2010. 112 с.
4. Гавриш Н.В. та ін. Розумне виховання сучасних дошкільнят К: «Слово», 2015. 176 с.
5. Гуманістичне виховання дітей дошкільного віку в контексті інноваційної педагогічної діяльності: монографія / за науковою ред. Поніманської Т., І. Дічківської. Рівне, 2012. 2008 с.
6. Дитина в сучасному соціопросторі: навч. пос. К, 2014. 272 с.
7. Дошкільне та сімейне виховання: теорія, методика, практика. *Матеріали науково-практичної конференції Одеса*, 2016. 259 с.
8. Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку на християнських цінностях. Київ, 2016. 127 с.
9. Клеманська В. Кінезотерапія – Профілактика постави та плоскостопості у дошкільників. Порада педагогам і батькам. *Наша школа*. 2013 №6.
10. Ковенар О.В. Теоретико-методичні засади організації перед шкільною освітою: монографія. Кривий Ріг, 2015. 244 с.

11. Піроженко Т. Особистість дошкільника: Перспективи розвитку. Тернопіль, 2010. 136 с.
12. Піроженко Т.О., Хартман О.Ю. Виховуємо дитину, зростаємо як батьки: навч.-метод.пос. Тернопіль, 2014. 168 с.
13. Рубаха І., Рубаха Л. Любі малечі про цікаві речі Харків, 2013. 112 с 16.
14. Сухомлинський В.О. Мікроклімат вашого дому. Т. 5. С. 436–440
15. Ціннісні орієнтації дитини у дорослому світі: навч.-мет. пос. К. 2016, 248 с.

Допоміжна:

1. Беленька Г.В., Богініч О.Я., М.А. Машовець. Здоров'я дитини від родини. Як виховати в сім'ї здорову дитину від народження до повноліття. К.: 2006.
2. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років (3-тє видання, доопрацьоване і доповнене) / наук.кер. проекту: О.В. Огневюк, К.І. Волинець, наук. кер. програмою: О.В. Проскура та ін.. К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. 492 с.
3. Сухарева Л.С. Піклуємось разом з батьками. Робота з батьками дошкільників. Х.: Вид. група «Основа»: «Тріада», 2008. 128 с.
4. Товкач І.Є. Хочу бути мамою, хочу бути татом: навч.–метод. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 368 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Державна науково-педагогічна бібліотека ім. В. О. Сухомлинського. URL : http://www.library.edu-ua.net/scientific_information_work/suhomlynskiy/ (дата звернення: 11.08.2019).
2. Електронна бібліотека педагогічної літератури. URL: <http://pedagogic.ru/books/item/f00/s00/z0000018/st006.shtml> (дата звернення: 11.08.2019).
3. Посилання на популярні педагогічні Інтернет-ресурси. URL: http://sloboda.at.ua/publ/sajti_institutiv_pisljadiplomnoji_pedagogichnoji_osviti/1-1-0-68 (дата звернення: 11.08.2019).
4. Педагогічні бібліотеки. URL: <http://lib.ua-ru.net/diss/cont/23693.html> (дата звернення: 11.08.2019).
5. Сайти для педагогів: новини, публікації, електронні бібліотеки, форуми. URL: <http://krok.org.ua/rod-ukr.php> (дата звернення: 11.08.2019).
6. Педагогічні журнали, газети URL: <http://dir.meta.ua/.../education-news/> (дата звернення: 16.08.2019).
7. Електронний архів журналу «Педагогічний вісник». [URL : <http://nbuv.gov.ua/.../08knapor.htm> (дата звернення:11.08.2019).
8. Електронні журнали та газети – Портал сучасних педагогічних ресурсів URL: http://intellect-invest.org.ua/educ_resources_e-magazines/ (дата звернення: 11.08.2019).

9. Електронна онлайн-бібліотека. URL: <http://readbookz.com/books/172.html> (дата звернення: 15.08.2019).
10. Електронна бібліотека з практичної педагогіки. URL : <http://freebooks.net.ua/uchebniki/humanitarni/othera/52071-m.drjebbl-i-dzh.stringer-putevoditel-po.html> (дата звернення: 11.08.2019).